
הנְּדָה
The Origin Of The
קרבן פסח Lesson 2-The Order Of The

בפס"ד

הַגְּדָה שֶׁל פֶּסְחָה
לוֹמִזְ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
עַל פִּי פְּסָקִי הַרְמָבָ"ם בְּאֱלֹכּוֹת זָמִינָה וּמִצְחָה פֶּרְקָה זָהָב

כך פסק מורהנו הנר"ח קנייבסקי שליט"א שקני המנורה באלאנסון ולא בעיגול
בספרו דרך חכמה הלבות בית הבחירה פרק נ' הלכה י' אות מ"ב

ו"ל ע"ז

"בָּאָר הַזּוּיִים" - הַמְרָכוֹן לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהַמִּשְׁכָּן
אֲדָר הַתְּשׁוּעָה

Source 1

רמב"ם הלכות קרבן פסח הקדמה-הלכות קרבן פסח. יש בכללן שש עשרה מצות, ארבע מצות עשה, ושתיים עשרה מצות לא תעשה. וזה הוא פרטנו: (א) לשחות את הפסח בזמןנו. (ב) שלא לובוח אותו על החמץ. (ג) שלא תלין אימוריו. (ד) לשחות פסח שני. (ה) לאכול בשאר הפסח על מצה ומרור בליל חמשה עשר. (ו) לאכול פסח שני על מצה ומרור בליל חמשה עשר לחדר השני. (ז) שלא יאכל נא ומבוישל. (ח) שלא יוציא מבשר הפסח חוץ לחבורה. (ט)

הגדה The Origin Of The

שלא יאכל ממנו מומר. (י) שלא יאכל ממנו תושב ושביר. (יא) שלא יאכל ממנו ערל. (יב) שלא ישבור בו עצם. (יג) שלא ישבור עצם בפסח שני. (יד) שלא ישאיר ממנו עד בקר. (טו) שלא ישאיר מפסח שני לבקר. (טז) שלא ישאיר מבשר חגיגת ארבעה עשר עד يوم שלישי.

Translation: The Halochos that concern the Pesach offering. They include four positive commandments and twelve negative commandments. The following is a list of those commandments: (1) To slaughter the animal being offered at the correct time; (2) No Chametz may be in your possession when you slaughter the animal; (3) To not delay offering the innards of the animal upon the altar; (4) To slaughter the animal (for those who need to observe the substitute Pesach); (5) To eat the meat of the Korban Pesach with Matzoh and Marror on the night of the 15th day of Nissan; (6) To eat the meat of the Korban Pesach with Matzoh and Marror on the night of the 15th day of Iyar for those who were impure on the 15th day of Nissan; (7) To not eat the meat of the Korban Pesach raw or to cook the meat in a liquid; (8) Not to remove any meat of the Korban Pesach from within the vicinity of the group in which you are eating the Korban; (9) An apostate is forbidden to eat from the meat of the Korban Pesach; (10) A non-Jew who resides among you may not eat from the Korban Pesach; (11) That an uncircumcised person may not eat from the Korban Pesach; (12) That you may not break a bone from the Korban Pesach; (13) That you may not break a bone from the Korban Pesach on the substitute Pesach; (14) That no part of the meat of the Korban Pesach may be left until the next morning; (15) That no part of the meat of the Korban Pesach may be left until the next morning on the substitute Pesach; (16) That no part of the meat of the Korban Chagiga may be left after the passage of three days.

Source 2

משנה מסכת זבחים פרק ה' משנה ח' – הבכור והמעשר והפסח קדשים קלים שחיתתן בכל מקום בעזורה ודמן טעון מתנה אחת ובלבך שתיתן כנגד היסוד שיניה באכילתן הבכור נאכל לכהנים והמעשר לכל אדם ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד הפסח אינו נאכל אלא בלילה ואינו נאכל אלא עד חצות ואינו נאכל אלא למנוי ואינו נאכל אלא צלי.

Translation: Mishnah. The firstling, tithe and Passover-offering are sacrifices of lesser sanctity. They are slaughtered in any part of the Temple court, and their blood requires one sprinkling, provided that it is applied against the base. They differ in how they may be consumed as follows: the firstling was eaten by Kohanim only, while the tithe might be eaten by any man. And they were eaten in any part of the city, prepared in any manner, during two days and one night. The Passover-offering may be eaten only at night, only until midnight, and it may be eaten only by those registered for it, and it may be eaten only roasted.

The Origin Of The **הנַּדָּה**

Source 3

ORDER OF THE PESACH OFFERING

"We offer the words of our lips in place of the sacrifice of bullocks." the *Minchah* prayer is instead of the daily afternoon offering, and in the time of the *Beit Hamikdash* the Pesach offering was sacrificed after the daily afternoon offering. Thus it is appropriate to study the order of the Pesach offering after *Minchah*, and say the following:

The Pesach offering is brought from yearling male lambs or goats, and slaughtered anywhere in the Temple court only after midday of the fourteenth of Nissan, after the slaughtering of the daily afternoon offering and after the afternoon cleaning of the cups of the *menorah*. One should not slaughter the Pesach offering while *chametz* is in his possession. If he slaughtered it before the daily afternoon offering, it is acceptable, provided that someone stir the blood of the Pesach offering so that it will not congeal until the blood of the daily afternoon offering will have been sprinkled, and then the blood of the Pesach offering is sprinkled once toward the base of the altar. How is it done? The *shochet* slaughters it, and the first *Kohen* at the head of the line receives it and hands it over to his colleague, and his colleague to his colleague, and the *Kohen* nearest the altar sprinkles it once toward the base of the altar. He returns the empty vessel to his colleague, and his colleague to his colleague, receiving first the full vessel and then returning the empty one. There were rows of silver vessels and rows of golden vessels, and the vessels did not have flat bottoms lest they set them down and the blood become congealed. Afterwards they hung the Pesach offering, flayed it completely, tore it open, cleansed its bowels until the wastes were removed. They took out the parts offered on the altar, namely, the fat that is on the entrails, the lobe of the liver, the two kidneys with the fat on them, and the tail up to the backbone, and placed them in a ritual vessel. The *Kohen* then salted them and burned them upon the altar, each one individually. The slaughtering, the sprinkling of its blood, the cleansing of its bowels and the burning of its fat override the Shabbat, but other things pertaining to it do not override the Shabbat. Likewise, if [the fourteenth of Nissan] falls on Shabbat, the Pesach offerings are not carried home, but one group remains with their Pesach offerings on the Temple mount, the second group sits in the *chel* [an area just outside the Temple court], and the third stands in its place [in the courtyard]. After nightfall they go to their places and roast the Pesach offering. The Pesach offering was slaughtered in three groups, each group consisting of no less than thirty men. The first group entered, the Temple court was filled, they closed [its doors], and while they were slaughtering it and offering its parts on the altar, they [the *Levi'im*] recited the *Hallel*; if they finished [*Hallel*] before all sacrificed, they repeated it; and if they repeated it [and were not finished yet], they recited it a third time. Each time *Hallel* was recited, [the *Kohanim*] sounded three blasts of the trumpet: *tekiyah, teruah, tekiyah*. When the offering was ended, they opened the doors of the Temple court, the first group went out and the second entered, and they closed the doors of the Temple court. When they finished, they opened the doors, the second group went out and the third entered. The procedure of each group was the same. After they all had left, they washed the Temple court, even on Shabbat, of the filth of the blood. How was the washing done? A water duct passed through the Temple court and had an outlet from the court. When they wished to wash the floor, they shut the outlet and the stream overflowed its sides until the water rose and flooded the [floor] all around and all the blood and dirt of the court were gathered to it. Then they opened the outlet, everything flowed out and the floor was completely clean; this is the honor of the Temple. If the Pesach offering was found to be unfit, one did not fulfill his obligation until he brings another one.

This is a very brief description of the order of the Pesach offering. The God-fearing person should recite it in its proper time, that its recital shall be regarded in place of its offering. One should be concerned about the destruction of the *Beit Hamikdash*, and plead before God, the Creator of the universe, that He rebuild it speedily in our days; Amen.

הגדה The Origin Of The

Source 4

As witnessed in his own eyes and related by Marcus Counsel, Roman Governor of the Jews in Yerushalayim During the Second Temple Era.

The matter of the Pesach offering that I somewhat observed and that was related to me is as follows: When the first day of Rosh Chodesh of the month they call Nissan arrived, messengers and couriers would be sent to all corners of Yerushalayim to all those who owned flocks of sheep and cattle urging them to quickly bring their animals so that when the pilgrims arrived to Yerushalayim, they would find sufficient animals from which to choose their animal offerings . . . They would then lead all the animals to a river near Yerushalayim where the animals could be cleansed of any filth . . . and when the animals arrived to Yerushalayim, their number was so large that you could no longer see the ground because the landscape looked like a sea of white . . . On the tenth of Nissan, the pilgrims would go to the marketplace to buy the animals they needed for the sacrifices. It was a rule in the marketplace that no one could solicit buyers even if the one passing by was King Shlomo or King David. I asked the Kohanim why this rule was followed? They answered that it was the rule in the Beis Hamikdash that all were treated equally . . . They would sound three horns of silver and would announce: Nation of G-d, listen, the time to slaughter the Korban Pesach has arrived in honor of the One who resides in this grand and holy place. Once the people heard the announcement they changed into their holiday clothes

עובדות קרבן הפסח

כמו שראה אותה כעינוי יוספה מארקוקס קונסול רומי אני שופט היהודים אשר בירושלים כמו בית שני.] עין קרבן הפסח כפי מה שריאתי כתו והגד לי כלו הוא באפוי, כשמיער ראש והדרש תנקרא אצל נימן ויאס רצם ושלוחם במאמר ומלך והושפטים לכל סכבות ירושלים לכל טיש של מקנה צאן ומקנה בקר ימור ותבאי המקנה כדי שימצא עלי רגלים דיו ובחרם ונס למאגלם כי העם רב מאד. וכל מי שלא היה בא לומן הקצוב והוא מתראים כל ממונו לקרשי רbeta, ואו הו כל אנשי מקנה מנזירים ופואם. ובנרגל סמוך לירושלים היו מעברים ומקנה בנהל כרי שער חזע ונעה מכל לבך. ואמרו שלוה אמר שלמה שעלו מן הרחבה (ב' י' 3), ובתניים להרים אשר סביב לירושלים היה ורבי כל כך עד שלא נראה רشا כי כלל הפרק לך מלבדו הatzמ. ובתניים יום העשור כי נאיבעה עשר מן החדרש הוא. עושים אותו קרבן. והוא יוצאים כלם לקטוט או חוכה ונתקרא אצל פסח. ומתקנת הוהוים שכשוזאים לעבדה זו לא אמר שום אדם לרבות גש הלהאה או שאמר דעתינו ואנבר אפילו הוה ואחרון שלמה או דוד מלכים. ושאלתו ניכרים כי זה אט מדרך הטופר והשיבו כי הוא להזאתה שאן נבחנות לפני המקום ביום הכתה עבorthו כל שכן מעבורתו ממש ובאותן שעות הכל שום לטטה. ובתניים יומן ייד להדרש היה עליים במגרל וגינה שבמקיש קראו הערבים שלט ושלשה לל וככש שלו עשו כמן קאנ פנארוו ה' שטטו תעיע ומק שהוות רפסח בשם מ שנקן שם בביה נהוג וקדוש הוה. וככאשר שמעוatum והקראה הוה לבושים בNEY מעד. כי

סדר קרבן פסח

because the mid-day of the 14th of Nissan, was considered the beginning of the holiday due to it being the time to slaughter the Korban. Leviim would stand outside and inside to control the crowd . . . there were two large pillars in the Beis Hamikdash and on top of each stood a Kohain who would sound a horn as each group started preparing their sacrifice. That was a signal to the other Kohanim present to begin reciting Hallel in a melodic voice and with musical instruments and those who were preparing their sacrifices joined in reciting Hallel . . . The ovens that they used to grill the Korban Pesach was near their residences. I was told that this practice was followed to publicize their faith and in celebration of the holiday. After grilling the animal, they ate from the Korban while reciting Hallel . They expressed words of joy so loudly that their voices could be heard from afar. No home locked its doors on Pesach night because of those passing by. The Jews estimated that twice as many people were present in Yerushalayim than had left Egypt because it was difficult to gain an accurate count of those present.

כי מתחי הום ולכתחה היו יום טוב לכל היהודים לפני שהוא מן הקרבן. ובפתח העוריה הנדרוכה ריו עומרדים שניים עשר ליום מבחרון גורי בכתף בירם. ושנים עשר מבנים וגורו ורב מודם. אלו שכחון הוא לשבול ולהתרות בכאים שלא יזכיר וה לה רוח המהוות והחזה ישלא ייכנסו בערביביא וכואל למתקוקה. וכבר אורע בפסח אחד שמעכו שם וקון אחד עם קרבנו לרוב הלוחז. והעומדים בפניהם היו נסן קן לשוב היוצאים שלא יודחן וה להה . וכן אלו היו נועלין שעורי העוריה כאשר ראו שנכנסו מה שיש בו די נפעם אחר. וברגעיע אל מקום השחיטה. שרונות שהחלה של נשים היו בכפות של כסף וכפות של זבובים של שורה שהחלה של כסף. כליה של כסף . ושל זבוב כליה של זבוב . וכל זה להדר והפארת . וכן אחד מן הבתנים מקבל כף אתם מדם השחיטה ונוהנת לתברור ותברורו עד מקום המובח . ושבראש דמובח רוח מתעורר הבכף ריקם ונוהנת לחברו וחברו עד סוף באtron של כלן יוכן וזה מקבל כף אתם מלאה ומחרור כי אחרה ריקנית . ולא זהה וה להם עכוב כי חז בך ורוים בעכבה ו עד שהו הכוות נראות נצחות באות חחחים ביד נבו. ושלשים ומש מקרים הם מרגלים עפים בעבורו וזוחמים מקום הטעות אשר אפשר או מכשול שיסופק להם . ושם שני עמודים נדרלים נבוחות ועלרים שני כתנים בחצירותם של כסף בירם וחותם בחתולת קרבן כל בית וכח כדי להשמע לכתנים העומדים שם על דוכנים שאמרו ההיל בקהל רנה ותודה ובכל kali שיר אשר לדם וכל הכלמים היו מוציאים שם ביום התהוא . וכן מעל הקרבן אמר התהל . ואם עירין לא נגירה השחיטה חורין וקורין . אחר השחיטה זו יוצאים אל הדורות ושם אגדות של מקמות שכאשר לא ימצא מולג פניו לוקח מקל אשר על כף חברו ומשיט . ונונן מות שראיין להח למכות ויוצא ותיריב בשמה ושוב לבב כמה שホールק לטלה ונטץ . כי רופי וקלון מתמד היה בינוים ט' שלא קרב קרבן הפסח במועדו . והכרגנים בשעה אותה עבורה היו ללבושים ארדים מפניהם שלא יראה רם אם יפל על רבדר ולבשת לבש קצר החוק ועומדים יתפים ובתי זור עד חורע לכד . כדי שלא עכוב בשעת אותה עבורה . ועל ראש כובע קמן ושלשה אמות צנפתי קשור סכיבו . ותבן הוה ל ארבעים נרכות מצפה כפוי מה שספרו לי . וזה צנפת לך . והחגונים שהיו צולמים בירם וקרבן היו על פתחים ואמרתי לי כי הא לפרש דאמונה ולשמחה התג . ואחר תעלית האכלים בקהל היל ורנת ונשמע קולם למרחוק . ואין שער משער ירושלים שנעניל רלה בלל הפסח מפני נבד העברים ושבים כי רבו . ואמרו היהודים שנמצאו בפסח אחד בפחים כוחזאי מצרים . כי בקש להעלות חשבונם לפני המלך .

Source 5

ג. ב. העורה גודלה לבב הברכות בבית המקדש:

ט"ו. הברכות האם מיטיים בנוטח "על קבלת הדם" או "על קבלת דם הזבח" או "על קבלת דם הפסח" או "על קבלת את הדם" או "לקבל את הדם" או "לקבל את דם הזבח" או "לקבל את דם הפסח" או "על קבלת הדם במזורך" או "לקבל את הדם במזורך" או "לקבל את דם הפסח בכל" ובודה עוד אופנים על כל הפרטים היוצאים מכך, עדין לא הוכרע, ונמתין עד אשר יברודו גדויל התורה, או עד שיורו בה משיח צדקנו והסנהדרין, בב"א.

הנדרה The Origin Of The

Translation: An Important Note Concerning The Brachos That Were Recited In The Beis Hamikdash. Whether the Bracha ended with Al Kabbolas Ha'Dom (on collecting the blood) or Al Kabbolas Dam Mizbai'Ach (on collecting the blood of the altar) or Al Al Kabbolas Dam Ha'Pesach (on collecting the blood of the Korban Pesach) or Al Kabbolas Ha'Dam B'Mizrach (on collecting the blood in a container) or L'Kabel Es Dam Ha'Pesach (on collecting the blood of the Korban Pesach) or some other similar form has not yet been clarified. We must wait until our Rabbinic leaders establish the form or until the Moshiah and the Sanhedrin will decide.

Source 6

The קרבן פסח upon slaughtering the animal being sacrificed as the ברכה:

השוחט מברכך:

**בָּרוּךְ אֱתָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מִן הָעוֹלָם וְעַל הָעוֹלָם אֲשֶׁר קָדְשָׁנוּ בְמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ עַל הַשְׁזִירִים:**

בבית המקדש על כל ברכה במקום אמן, עונבים:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבָדֵל מִלְכֹוֹתָו לְעוֹלָם וְעַד:

Source 7

The קרבן פסח upon collecting the blood of the animal after its being slaughtered as the ברכה:

הכהן המקיים את הדם מברכך:

**בָּרוּךְ אֱתָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד
הָעוֹלָם אֲשֶׁר קָדְשָׁנוּ בְקָדְשָׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן
וְצִוָּנוּ עַל קְבָלָת דָּרָם:**

הנְדָה The Origin Of The

Source 8

The ברכה upon carrying the collected blood of the animal after its being slaughtered as the קרבן פסח:

בhortnu מברכיהם:

ברוך אתה יהוה אליהינו אליה ישראל מן הולם ועד
הולם אשר קדשנו בקדשו של אהרן
וצנו על הולכת הרים:

Source 9

The ברכה upon sprinkling the collected blood of the animal after its being slaughtered as the קרבן פסח:

בזירקת הדם מברכיהם:

ברוך אתה יהוה אליהינו אליה ישראל מן הולם ועד
הולם אשר קדשנו בקדשו של אהרן
וצנו על זריקת הרים:

Source 10

The ברכה upon eating the meat of the קרבן חנינה:

נותلين תחילת מבשר קרבן החנינה שהקربו ביום י"ד (ערב פסח), וمبرכין:

ברוך אתה יהוה אליהינו מלך הולם, אשר קדשנו
במצותינו וצנו על אכילת חמץ:

Source 11

The ברכה upon eating the meat of the קרבן פסח:

נותلين מבשר הפסח, וمبرכין:

ברוך אתה יהוה אליהינו מלך הולם, אשר קדשנו
במצותינו וצנו על אכילת חמץ: